

Tisztelt Olvasó!

Szeretettel ajánlom figyelmébe az SZTE Móra Ferenc Szakkollégium Móra Akadémia sorozatának nyolcadik kötetét, mely a 2019. december 6–8. között megrendezett III. Móra Kárpát-medencei Interdiszciplináris Szakkollégiumi Konferencia előadásaira épül, az ott elhangzott előadások szerkesztett változata, de a kötetbe bekerült néhány különösen értékes, elsősorban történelmi és társadalomtudományi kutatás anyaga is.

Hallgatói kezdeményezésre, a fél évszázados múltra visszatekintő Móra Ferenc Kollégium gazdag és sokszínű programkínálatára, egyetem és városszerte is ismert népszerű előadássorozataira, az elmúlt évtizedek szakkollégiumi hagyományaira építve alapítottuk újra 2011-ben a Móra Ferenc Szakkollégiumot, amely az elmúlt évek aktivitásának, szakmai tevékenységének elismeréseként először 2015-ben, majd 2018-ban újfent elnyerte a 3 évre minősített szakkollégium címet, 2018 márciusától pedig Akkreditált Kiváló Tehetségpont.

Képzési modellünkben a kurzusok, műhelyek, vitaestek mellett fontos szerepet szánunk hallgatóink tudományos tevékenységének, szorgalmazzuk, hogy kutatásaik eredményeit, módszertanát mutassák be, és vitassák meg hallgatótársaikkal. 2020-ra a Móra Ferenc Szakkollégium a Szakkollégiumi Mozgalom meghatározó tagjává vált, az a közel 300 kurzus, szakkurzus, műhelyfoglalkozás, előadássorozat, amelyet az elmúlt években szerveztünk, elősegítette hallgatóink tudományos fejlődését, ismereteinek bővítését. Míg 2013-ban csak 15 olyan szakkollégistánk volt, aki tanulmányai mellett tudományos tevékenységet is folytatott, ez a szám már meghaladja a százat. Négy Interkollnak, Szakkollégiumi Nyári Találkozóznak adtunk otthont, hatodik éve folyamatosan van képviselőnk a Szakkollégiumok Egyeztető Fóruma Minősítést Segítő Bizottságában, és delegálunk oktatót a SZEF Minősítő Bizottságba is. Küldetésünknek tekintjük a szakkollégiumi gondolat és képzési modell népszerűsítését, ezért szakkollégiumi találkozót, workshopokat szervezünk, segítünk és mentorálunk vidéki és határon túli szakkollégiumokat, tudományos műhelyeket. Meggyőződésünk, hogy a szakkollégiumoknak fontos szerepet kell betölteniük a tehetséggondozásban, különösen a vidéki felsőoktatási intézmények tehetséggondozásában, és hidat kell építeniük a középiskolák, a szakmai civil és diákszervezetek, valamint a közéleti, szakmai kérdések iránt fogékony polgárok felé is. Ez a cél vezérelt bennünket, amikor létrehoztuk a Móra Akadémiát, amelynek azt a szerepet szántuk, hogy fórumot teremtsen hallgatóink tudományos, szakmai megnyilvánulásaira, és összefogja, koordinálja a szakmai konferenciáinkat. Sikeres, egyes tudományterületekhez köthető konferenciáink népszerűségére építve azután álmodtunk egy nagyot, 2017 decemberében megszerveztük első interdiszciplináris szakkollégiumi konferenciánkat. A jelentkezők száma és az érdeklődés bennünket is meglepett,

ugyanakkor igazolta, hogy szükség van a hasonló rendezvényekre. A kétnapos, két helyszínen zajló konferenciára 8 felsőoktatási intézmény 17 szakkollégiumának 85 hallgatója jelentkezett. Az előadások színvonala szekcióvezetőink szerint az Országos Diákköri Konferenciákkal vetekedett, nem egy esetben komoly kihívást jelentett megnevezni a szekció különdíjas előadóit.

A 2018. késő őszi II. Móra Interdiszciplináris Kárpát-medencei Szakkollégiumi Konferenciánkra már olyan sokan jelentkeztek, hogy a korábban kétnaposra tervezett rendezvényt háromnaposra bővítettük. Ami külön örömeinkre szolgált, hogy a határon túlról is többen érdeklődtek a konferencia iránt, végül a magyarországi szakkollégiumok mellett az Újvidéki Egyetem, az Ungvári Nemzeti Egyetem, a Prágai Károly Egyetem (Univerzita Karlova), a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem képviselői is előadták kutatásaikat, így egy színvonalas és hangulatos Kárpát-medencei tudományos szimpóziummá kerekedett a rendezvény.

A 2019. decemberi III. Móra Interdiszciplináris Kárpát-medencei Szakkollégiumi Konferenciánkon már limitálnunk kellett a jelentkezők számát, az érdeklődés ugyanis meghaladta anyagi és infrastrukturális lehetőségeinket. Összességében a háromnapos rendezvényen 13 felsőoktatási intézmény 20 szakkollégiumának 127 hallgatója adott elő, osztotta meg kutatásai eredményét, vett részt borkóstolókon, kötetlen beszélgetéseken, igazolva a Szakkollégiumi Mozgalom tehetséggondozó, tudománynépszerűsítő és közösségépítő küldetését. A tavalyi pozitív tapasztalatok után 2019-ben a természettudomány iránt érdeklődő hallgatók száma kicsit csökkent, de a két biológus és földrajzos, valamint a fizika, matematika, informatika és kémia szekciókra jelentkezők száma most is megerősítette, hogy egy nagyszabású, sok hallgatót megmozgató rendezvényre a természettudósok is fogékonyak. A konferencián szakkollégiumunk múltjához és irányultságához kapcsolódva természetesen idén is a bölcsész előadók voltak többségben, a 30 történész előadó akár egy külön bölcsészkonferenciára is elegendő lett volna, de az irodalmárok is kitettek magukért, ugyanakkor a nyelvészet iránt érdeklődő jelentkezők száma csökkent. A társadalomtudományok az utóbbi években egyre népszerűbbé váltak a jelentkezők körében, ezt a konferencia részvételi arányai is igazolták, főleg a politológusok, pszichológusok, jogászok és közgazdászok voltak jelen szép számmal. A háromnapos konferencia a 2021. évi OTDK-ra való felkészülést is kitűnően szolgált, az előadók most mutathatták be és vitathatták meg először készülő dolgozataikat, kaphattak visszajelzést társaiktól és a szekciók vezetőitől.

A konferenciákon elhangzott előadások sikere, pozitív visszhangja arra ösztökélt bennünket, hogy a legjobb előadások írott, szerkesztett változatát kötetben is megjelentessük. Így indult útjára még 2014-ben a Móra Akadémia tudományos sorozatunk, amely a szakkollégium névjegyévé vált, és immár nyolcadik kötetét tarthatja kezében a tisztelt olvasó. A Móra Akadémia első kötetének megjelenésekor, még kissé aggódva gondoltunk arra, hogy vajon lesz-e annyi vállalkozó kedvű szakkollégistánk az elkövetkező években, hogy a Móra Akadémia évente megjelenő periodikává váljon. A második kötet 2015-ben

nemcsak a választ adta meg, hanem egyben utat is mutatott a jövőre. Történt, hogy az Országos Bölcsészkonferenciánk zárásakor kértük, hogy aki szeretné, küldje el előadása írott, szerkesztett változatát, és saját hallgatóink mellett meghívott vendégeink is éltek a lehetőséggel. Így a Móra Akadémia „szakkollégium-közivé vált”, szerzői között pécsi, budapesti, kaposvári, debreceni, kolozsvári szakkollégistákat egyaránt köszönhetünk. Ma már kifejezetten törekedünk arra, hogy a szakmai rendezvényeinken fellépő vendégeink küldjenek tanulmányt a Móra Akadémia kötetébe, úgy gondoljuk a szakkollégiumok közötti együttműködésnek, közös gondolkodásnak, a szakmai produktumok előállításának ez lehet az egyik járható útja.

A Móra Akadémia 8. kötete a konferencia jellegéből adódóan interdiszciplináris, a Móra hagyományaihoz és a szerkesztési elvekhez igazodva azonban a bölcsészet- és a társadalomtudomány dominál. Nem véletlenül, a kötetek szerzői között legnagyobb számban történészekkel, és politológusokkal találkozunk.

A kötetet a történészek dominálják 13 tanulmánnyal, ezért is tűnhet mellettük kicsit kakukktojásnak Nagy Réka antropológiai tárgyú publikációja. Ugyanakkor a bronzkori Deszk F és a Szőreg C temetők bioarcheológiai vizsgálatai a kutatások interdiszciplinaritására hívják fel a figyelmet. A paleodemográfiai és paleopatológiai vizsgálatokkal a korabeli emberek egészségügyi állapotára, életkörülményeire, hétköznapijaira következtethetünk, így a tanulmány történészek, régészek, művelődéstörténészek, biológusok és orvosok körében is érdeklődésre tarthat számot.

Pálfi Ádám Aquincum és Carnuntum amphitheatrumainak bemutatásával joggal vonja le azt a következtetést, hogy Pannonia régészeti emlékeit a hazai turizmus sokkal jobban kiaknázhathatná, hiszen Rómán kívül csak három olyan hely van az egykori Római Birodalom területén, ahol két aréna maradványai is ismertek, ezek közül az egyik Aquincum.

Németh Roland tanulmánya a római érmék képeinek vizsgálata során jut arra a következtetésre, hogy az önreklámozásnak és propagandának már a római korban is számos lehetősége és forrása volt.

Danka Balázs tanulmánya különösen aktuális, hiszen történészeink között újra és újra vitákat generál az elhunyt középkori uralkodóink temetkezéseivel kapcsolatos források értelmezése. A szerző a magyar temetkezési szokásokat bemutató forrásokat és kutatásokat vizsgálva arra a következtetésre jut, hogy a magyar hagyományok olyannyira fontosak voltak, hogy külföldi uralkodódinasztiákra is hatottak.

Erdei Iván Márk egy kevésbé feltárt témát, a drávántúli magyar helységneveket kutatja, elsősorban a 16–17. századi térképek és a 18–19. századi leíró statisztikák alapján. A hiányosságokat, még feltáratlan kérdéseket és folyamatokat is vizsgálva jut arra a következtetésre, hogy a helynevek feldolgozása további kutatásokat igényel.

Pintér Tamás Farádi Vörös Ignác hadbiztos, a Habsburg Birodalom 1788–1791 között a törökökkel vívott háborújában betöltött szerepét és feladatait

vizsgálja. Magunk sem gondolnánk, milyen fontos logisztikai szerepük volt a hadbiztosoknak, az ellátás és takarmány biztosítása csatákat dönthetett el. Nem véletlen, hogy a sikeres hadbiztosok a későbbiekben nagyon szép karriert futottak be.

Pető Balázs Lajos egy kevésbé ismert, de a franciaországi háborúk idején fontos pozíciót betöltő személy, Habsburg-Lotaringiai Sándor Lipót nádor életpályáját és magyarságpolitikáját veszi nagyító alá. A sok helyen csak magyargyűlölőként aposztrófált nádorról megállapítja, hogy Sándor Lipót talán fiatal korából adódóan egy naiv, de lelkiismeretes ember volt, akinek 1794-től kezdve legalább annyira kellett nemzete ellen fordulnia, mint amennyire előtte támogatta azt.

Berczeli-Nemcsényi Alex német emigrációs társaságok szerepét mutatja be az Egyesült Államokban a 19. század első felében. A tanulmány azért is figyelemre méltó, mert a német emigrációs szervezetek ugyan nincsenek annyira köztudatban, mint az olasz vagy ír társaik, de a kivándorolt németek és az Egyesült Államokban történő letelepedést segítő szervezetek hatása a mai napig megfigyelhető. Missouriban és Texasban is szerepet kap a bevándorlás-történet kutatása, illetve a közösség emlékezetében is élénken jelen vannak.

Deák Ádám Csanád vármegye képviselőjét bemutatva az 1843/44. évi országgyűlésen arra a következtetésre jut, hogy a követek szinte minden jelentős kérdésben felszóltak, és Csanád az egyik legliberálisabb vármegyék közé tartozott, hiszen minden jelentős reformot támogattak.

Szabó Sándor a szovjet hadifogság megannyi fájdalma, gyötrelmé és szenvedéseit mutatja be a kunszentmártoni honvédek szemével.

Bárdonicsek Dominika érzékletes példákon keresztül világítja meg, hogy a Gulág női táboraiban milyen szegényesek voltak az egészségügyi körülmények.

Tóth Tibor a hidegháború időszakából merít témát, a magyar katonai hírszerzés megfigyeléseit Olaszországról egy 1966-os operatív tankönyv alapján világítja meg. A dokumentum azzal a céllal készült, hogy megalapozott, hiteles és naprakész információkat biztosítson az adott országban végrehajtásra kerülő hírszerző akciókhoz, amelynek összegyűjtése és felterjesztése azután általában a külföldön szolgálatot teljesítő hírszerző tisztek feladata volt.

Az Öböl-háború és a Délszláv háborúk kapcsán hallhattunk olyan képezett operátorokról, akiknek feladata a lezuhant, vagy katapultált pilóták kimentésétől, más különleges műveleti alakulatok támogatásán át egészen a harcok kutatás-mentőakciókig terjedt. Lengyel Ádám ennek a különleges világnak a részleteibe kalauzál bennünket „*A USAF Pararescue egységeinek integrációja a JSOC-ba az Operation Noble Anvil alatt*” című tanulmányában.

Lengyel Emese operett történeti feldolgozásai mindig különleges szint visznek a konferenciák történeti szekcióiba. A dinamikus előadott izgalmas témák még a laikusokban is felkeltik az érdeklődést. Emese ezúttal is egy formabontó témát választott, a matyó lakodalom elemeit vizsgálja a *Boci-boci tarka* című operettben. Hogy a szocialista-realista operett és a matyó lakodalom, valamint a *Boci-Boci tarka* hogy ér össze, megtudhatjuk a tanulmányból.

Szekeres Tamás politológia, kormányzattörténeti munkája a felsőház működésének politikai hatásait mutatja be a Horthy-rendszerben. A tanulmány álláspontja szerint a felsőház a hatalmi berendezkedés stabilitásában kettős feladatot látott el: egyrészt akadályozta az antidemokratikus rendszer esetleges átmenetét egy közvetlen képviseleti úton működő, modern berendezkedésbe, másrészt az önkényuralom kiépítésére tett kísérletekkel szemben ellenállást fejtett ki, védve ezzel a rendszer leépülő stabilitását.

Csordás Noémi tanulmánya pedig egy ma mindenki számára tapasztalt témáról, a (magyar) politikai diskurzus minőségéről szól.

A kiadvány tanulmányaihoz mindenkinek jó szórakozást kívánok, remélem a tematikai és műfaji sokszínűség előnyévé válik a Móra Akadémia nyolcadik kötetének is, és mindenki talál érdeklődésének megfelelő írást, elemzést. Végül köszönetet szeretnék mondani az SZTE azon oktatóinak, munkatársainak, akik közreműködtek a konferencia szervezésében, szekcióvezetőként értékelték az előadásokat, tanácsaikkal segítették az előadók szakmai fejlődését. Külön köszönet Mohai Alettának, aki lektorálta és Bíró Gyöngyvérnek, aki lektorálta, formába öntötte, szerkesztette a kötetet, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériumának, az Innovációs és Technológiai Minisztériumnak és a Nemzeti Tehetség Programnak az anyagi támogatásért, amelynek segítségével a kötet megjelenhetett.

Szeged, 2020. szeptember 21.

Kovács Attila
*a Móra Ferenc Szakkollégium
igazgatója*